

9. Федулова Л.І. Формування регіональних інноваційних систем у контексті принципів європейської інноваційної політики / Л. І. Федулова // Академічний огляд. – 2014. – № 1. – С. 144-155.

ЗОЛОТО В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

А.В. Шикін, к.е.н.

Одеський національний політехнічний університет

Традиційно головною причиною, яка призвела до втрати золотом ролі грошей, прийнято вважати стрімке зростання обсягів світової торгівлі, яке вимагало відповідного зростання обсягів єдиної світової валюти для забезпечення відповідного товарообігу. За таких обставин збереження фіксованого курсу долара США до золота, звичайно, обмежувало б можливість емісії долара та створювало б значні перешкоди його становленню як головної світової валюти. Відокремлення долара США від золота створило сприятливі умови для його вільної емісії та відповідного збільшення доларової грошової маси для забезпечення потреб як американської, так і світової економіки. Враховуючи місце та роль золота у сучасному світі можна зробити висновок, що, на відміну від інших сировинних товарів, золото сьогодні виконує подвійну функцію. З одного боку, воно є сировиною для виробництва різноманітної продукції та широко використовується у виробництві ювелірних прикрас, електротехнічної та іншої продукції, з іншого, незважаючи на формальну втрату золотом статусу грошей, воно має поширення як інструмент фінансового ринку та елемент банківських резервів.

Із припиненням існування Бреттон-Вудської валютної системи було не тільки відокремлено ціну золота від долара США. Фактично було завершено якісну зміну поняття «гроші». Гроші перестали розглядатися як товар, призначений для обміну на інші товари, що має споживну та мінові вартості та який використовується як еквівалент для вираження вартостей інших товарів та як засіб платежу. Під грошима почали розуміти лише грошові знаки, валюту тієї чи іншої держави, не забезпечену нічим, окрім зобов'язання держави забезпечити можливість обміну валюти на товар на ринку.

Золото в сучасному світі майже ніде та ні при яких обставинах не виконує таку функцію грошей, як бути мірою вартості при виробництві матеріальних та інших цінностей, їх обігу та споживанні.

Якщо до 1971 року золото у світовому обсязі опосередковано залишалось грошима через присутність у доларі США та відповідним чином впливало на ціни інших товарів саме як гроші, то після 1971 року саме золото стало товаром та опинилося під впливом обсягів та швидкості обертання національних валют як грошей.

Розглянемо можливі наслідки зміни елементів рівняння товарно-грошового обміну. Збільшення маси грошей в обігу та швидкості їх обертання буде призводити до зростання ціни на золото та інші товари у випадку, якщо не буде забезпечено відповідного зростання кількості золота доступного до придбання або інших товарів, які можуть бути придбані замість нього. За збереження сталих обсягів грошової маси та швидкості її обертання, зменшення кількості як золота, так і інших товарів у правій частині рівняння буде призводити до відповідного зростання їхніх цін. Аналогічно, зростання пропозиції як золота, так і інших товарів за сталості лівої частини рівняння буде призводити до зменшення товарних цін.

Отже, в умовах, коли золото є товаром, який можна придбати за гроші, попит на золото фактично визначається часткою загальної маси грошей, яка буде витрачена на його придбання та швидкістю її обертання, а пропозиція в грошовій формі – кількістю доступного для придбання золота та його ціною.

Таким чином, сама грошова форма вартості золота та вираження його ціни у доларах США або іншій валюті обумовлюють неминучу наявність зв'язку між ціною на золото та станом грошової одиниці, в якій вона виражена. Неминучим є і вплив на процес формування кон'юнктури світового ринку золота факторів, які характеризують стан економіки держави-емітента валюти, в якій досліджується ціна на золото. Враховуючи сказане, можна передбачити, що саме вплив на процес формування кон'юнктури світового ринку золота з боку економіки Сполучених Штатів Америки буде найбільшим порівняно з впливом інших держав.

Золото в сучасному світі є товаром, який підпорядковується класичним законам товарно-грошового обігу. Однак, незважаючи на формальну втрату статусу грошей, золото фактично зберегло певні риси, які роблять його відмінним від решти сировинних товарів. Золото має широке поширення як фінансовий інструмент у сучасній економіці, що офіційно затверджено Організацією Об'єднаних Націй у Системі національних рахунків SNA 1993. Згідно з прийнятою ООН класифікацією фінансових активів монетарне, тобто таке, що знаходиться у власності центральних банків та є елементом валютних резервів, золото віднесене до фінансових активів разом зі спеціальними правами

запозичення, готівкою, валютними депозитами, позиками, акціями та іншими фінансовими інструментами. Враховуючи офіційне визнання золота фінансовим активом, його поширення у складі банківських резервів та традиційне визнання населенням як засобу захисту капіталу від фінансових потрясінь, стверджувати про повну втрату золотом функцій грошей, напевно, передчасно. Дійсно, золото припинило виконувати такі функції грошей, як існування в якості міри вартості, засобу обігу та засобу платежу. Проте золото в сучасному світі продовжує виконувати такі функції грошей, як засіб накопичення та світові гроші.

На рисунку зображено динаміку світових резервів золота у центральних банках та міжнародних організаціях за період з 1948 по 2008 рік за даними Міжнародного Валютного фонду та World Gold Council.

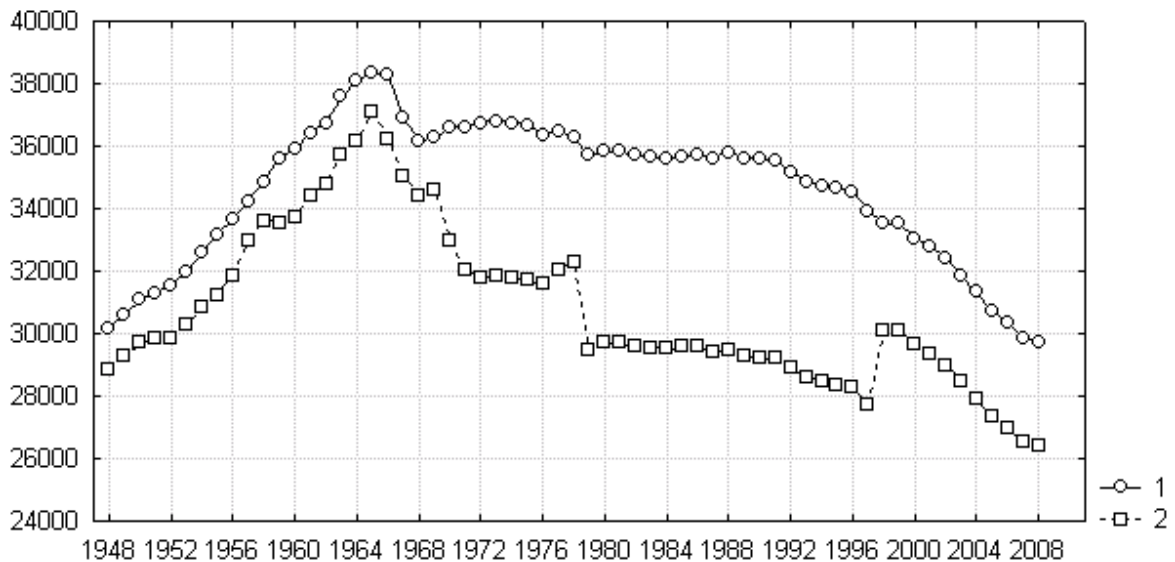

Рисунок – Обсяги офіційних золотих резервів у світі, тонн:

- 1 - з урахуванням міжнародних фінансових установ;
- 2 - тільки золоті резерви держав.

Отже, незважаючи на думку окремих авторів про закінчення процесу втрати золотом функцій грошей, обсяги золота в резервах центральних банків держав світу та офіційне визнання ООН монетарного золота як фінансового активу не дозволяють погодитись з твердженням про закінчення процесу демонетизації золота. Окрім того, незважаючи на формальну втрату золотом статусу грошей, золото традиційно розглядають як засіб захисту капіталу від інфляції та економічної нестабільності.

Підсумовуючи сказане, можна дійти висновку, що найбільш суттєвою характеристикою золота у сучасному світі є його фактичне існування у двох різних якостях – сировини та фінансового інструмента. Неборговий характер золота, його традиційне визнання населенням як символу багатства та незалежність, яку воно надає власнику, дозволяють золоту зберігати своє місце в міжнародних економічних відносинах. У свою чергу в складі золотовалютних резервів центральних банків держав золото є вагомим фактором підвищення національної безпеки.

АСИМЕТРІЯ ІНФОРМАЦІЇ: СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ

***В.А. Чередниченко, к.е.н., доцент
Одеський національний політехнічний університет***

В умовах України реалізація економічного прагматизму має відбуватися через поглиблення інституційних реформ і доповнення ринкових інструментів державною політикою, спрямованою на економічне зростання. Держава повинна через структурні зрушення у економіко-правових відносинах цілеспрямовано формувати інституційне підґрунтя для розвитку чутливості економіки до позитивних сигналів економічного зростання. Прагматизм часто змушує йти набагато довшим шляхом, ніж той, який пропонують технократичні, але завідомо нереалістичні підходи. Проте ця довжина шляху компенсується високою вірогідністю позитивного результату, адже він гарантує синергетичний ефект інклюзивного розвитку на засадах подолання кризи довіри в суспільстві.

Сучасна економічна наука виробила добре розвинену теорію неспроможностей ринку. Згідно з цією теорією до класичних неспроможностей ринку належать: проблема суспільних благ; проблема монополій; проблема зовнішніх ефектів; проблема інформаційної асиметрії. Це загальноприйняті підстави для втручання держави в господарську діяльність через проведення відповідної політики та застосування певних методів державно-політичного регулювання економічної сфери. До того ж неофіційні обмеження в сучасних економічних системах набувають все більшої значимості й спрямовані на координацію повторюваної людської взаємодії, серед яких – розширення, вдосконалення і видозмінювання офіційних правил, суспільно схвалені норми поведінки, добровільно обрані стандарти поведінки [1, с. 55-56].